

İşlevselcilik: Toplumsal düzenin nasıl kurulduğu ve sürdürüldüğünü ortaya koymaya çalışır. Anlamlar ya da yorumlardan çok, toplumsal yapıyla ilgilenir. İşlevselcilik, yapısalcı sosyoloji geleneği içerisinde yer alır. Ayrıca işlevselcilik kökleri pozitivist geleneğe uzanan makro ölçekli bir yaklaşımdır.

Sosyolojide işlevci yaklaşımın ilk temsilcileri **Comte, Spencer ve Durkheim**'dir.

Sosyal sistemlerin ahlaki varlıklar olduğunu ilk kez vurgulayan **Durkheim**'dir.

Yöntemli Şüphecilik: Gerçek dünyada hiçbir şeyin bilimsel incelemenin konusu dışında kalamayacağı düşüncesidir.

Merton'un, anomi durumunda bireyler açısından beş adaptasyon tipi:

- Uyum sağlama
- Yenilik getirme
- Kuralcılık
- Vazgeçme
- Başkaldırma

Merton'ın işlevsel analizde eleştirdiği varsayımlar:

- Toplumun işlevsel birliği,
- Evrensel işlevselcilik
- İşlevsel zorunluluk

Standartlaşmış toplumsal ve kültürel biçimlerin ve yapıların tamamının olumlu işlevleri olduğu varsayımına evrensel işlevselcilik denir.

Mills'e göre iktidar seçkinleri: Büyük şirketler, Ordu ve Federal Hükümet.

Mills'in eserleri:

- Beyaz Yakalılar: Amerikan Orta Sınıfları
- Karakter ve Toplumsal Yapı
- İktidar Seçkinleri
- Sosyolojik İmgelem
- Toplumbilimsel Düşün
- Dinle Yankee: Küba'da Devrim
- Marksistler

Dahrendorf'a göre postkapitalist toplumda çatışmanın temeli otoritedir.

Dahrendorf, Coser, Lockwood, Aron adlı düşünürlerin çalışmaları, çatışma teorisi adı altında değerlendirilmektedir.

Sembolik etkileşimciliğin temel varsayımları:

- Semboller, toplumsal süreçlerde ortaya çıkar ve paylaşılır.
- Benlik, toplumsal bir kurgudur.
- "Sempatetik içe bakış" sorgulamanın zorunlu bir biçimidir.
- Semboller, insan davranışını etkilemesi bakımından önemlidir.

Sembolik etkileşimciliğin kurucusu George Herbert Mead'dir.

Sempatetik içe bakış sorgulamanın zorunlu bir biçimidir. Araştırmacının, toplumsal aktörün öznel dünyasına girmesi ve kendini onun yerine koyarak bakması gerektiği varsayımdır.

Weber, sosyolojik çözümlemenin odağına toplumsal eylem kavramını yerleştirmektedir.

Fenomenoloji: Fenomenleri deneyimleyen insanların zihinsel süreçlerine odaklanan **Fenomenoloji**, bir felsefi ekol olarak **Edmund Husserl** tarafından geliştirildikten sonra **Alfred Schutz** tarafından sosyolojik bir yaklaşım haline getirilmiştir. **Fenomenoloji ile sosyoloji arasındaki köprüyü kuran kişi Husserl'in öğrencisi olan Alfred Schutz'dur. (1889-1959)**

Fenomenolojide sağduyu ve deneyime dayalı bilgileri bir kenara atma sürecine **paranteze alma**, **fenomenolojik indirgeme** veya **epoche** denmektedir.

Fenomenoloji, bireylerin eylemlerinin amaçsal eylemler olduğunu, dış koşullar tarafından belirlenmediğini savunarak pozitivist sosyolojinin hem birey ve toplum anlayışına hem de yönetimine tümünden karşı çıkar.

Fenomenologlar bir yandan toplumsal dünyayı nesnel bir şekilde çalışabilmek için kendini toplumsal dünyadan geri çekmelidir. Dünyayı diğer insanların gördüğü şekliyle görüp anlamlandırabilmek için bilincini, anlayışını, hatta sezgilerini kullanmak zorundadır. Fenomenolojik indirgeme yöntemini kullanmaları gerekmektedir. İnsanların kendi dünyalarında ne gördüklerini, nasıl davrandıklarını, neler hissettiklerini merak etmelidir. **İnsanların bütün duygu algıları, güdüleri ve hayal güçleri fenomenologların ilgi alanına girer.**

Bir toplumsal örgüt ya da bir toplumsal ilişki gibi belli bir olgunun özünü görmek, keşfetmek ve bu olguya ilişkin bu tip soyut tiplendirmeler geliştirmek şeklinde gerçekleşen analize **Husserl, eidetic analizi** adını vermektedir.

Etnometodoloji Alfred Schutz'un ve Talcott Parsons'ın çalışmalarına dayanarak Harold Garfinkel tarafından geliştirilmiştir.

Etnometodoloji betimleme yapmaktan öteye gidememekle ve büyük teoriler geliştirememekle dar bir çevreye hitap etmekle ve sosyoloji tarafından kabul görmeye çalışmamakla eleştirilmiştir.

Etnometodoloji çok küçük toplumsal süreçlerle ilgilenmekle, "önemsiz" görünen konulara odaklanmakla eleştirilmiş, buna karşılık etnometodologlar bu eleştirilerin önyargılı olduğunu ve "güç" ya da "tabakalaşma" gibi olguların da gündelik yaşamdaki etkinliklerde üretildiğini ileri sürerek kendilerini savunmuşlardır.

Etnometodoloji, yaşamı sadece bireysel gündelik yaşam etkinliklerinden oluşan bir şekilde ele almakla, savaş ya da işsizlik gibi dış etkenleri, yani toplumda gücün dağılımıyla ilişkili olan olguları dikkate almamakla ve eğer bireyler bazı olay ve olguların farkında değillerse bunlardan etkilenmeyeceklerini varsaymakla eleştirilmiştir.

Etnometodologlar, bir yandan kendi iddialarına göre üyelerin yöntemlerini incelerken, diğer yandan aynı yöntemleri kullanmakla eleştirilmiş; bu eleştirilere yanıt olarak ise belirli bir empirik ortama genelleştirilmiş yöntemsel yönergeler uygulamanın tehlikeli olacağını belirtmişlerdir.

Etnometodoloji, insanların neden belirli şekilde davrandıklarına ilişkin açıklamalar yapmamakla ve insanları sanki hiçbir güdüler ya da amaçları olmayan varlıklar gibi göstermekle eleştirilmiştir.

Etnometodoloji kendi yaklaşımı açısından da eleştirilmiş, eğer etnometodolojide ileri sürüldüğü gibi sosyal bilimcilerin yaşam hakkındaki betimlemeleri sıradan insanların betimlemelerinden daha iyi değilse etnometodolojik bir çalışma yapmanın da anlamsız olduğu ileri sürülmüştür.

Suç hakkındaki resmi istatistiklerin suç davranışının kesin bir yansıması olmaktan çok, suçla ilgili verileri toplayan ve yorumlayan görevlilerin yorumlarının ve etkinliklerinin bir yansıması olduğunu gösteren, böylece suçluluğun, üyeler tarafından suçu tanımlarken kullanılan yöntemlerden ayrı olarak ele alınabilecek bir sosyolojik fenomen olmadığını göstermeye çalışan etnometodolog **Aaron Cicourel'dir.**

Garfinkel'e göre üyeler toplumsal dünyayı kurgularken üyelerin yöntemleri adı verilen birtakım yöntemler kullanırlar. Bu yöntemler verili kabul edilen, sorgulanmayan, analiz edilmeyen, örtük yöntemlerdir ve etnometodolojinin görevi de bu yöntemleri betimlemektir.

Garfinkel'e göre sosyolojik açıdan kabul edilebilecek tek düzen, eyleme katılanların tanıdığı ve eylem sürecinde yaratılan düzendir.

"Dünya hakkında çeşitli algılarımız vardır. Bu algılar dünyanın gerçekte ne olduğuna karşılık gelmiyor olabilir" görüşü Kant'a aittir.

Garfinkel'in çalışmalarının ve genel olarak etnometodolojinin en temel kavramları arasında **belgeleme yöntemi,refleksivite** ve **dizinsellik** önemli bir yere sahiptir. Dizinselliğin diğer bir anlamı da, anlamın bağlama gönderimliğidir.

Refleksivite, en genel olarak bir şeyin kendi kendine geri dönmesini ifade eden bir kavramdır.

Toplumsal Araştırmalar Enstitüsünün kurucusu olarak kabul edilen kişi, o dönem bir doktora öğrencisi olan Felix Weil'dir.

Toplumsal Araştırmalar Enstitüsü 3 Şubat 1923'te Almanya'da Frankfurt Üniversitesi'ne bağlı olarak kurulmuştur. **1960'larda kısaca Frankfurt Okulu olarak anılmaya başlamıştır.**

Don H. Zimmerman'a göre üyeler kuralları kendi etkinliklerini tanımlamak ve anlamlandırmak için kullanırlar, bu etkinliklerin bir kısmı kuralların ihlalini içerebilirse de bu ihlaller de kurala gönderme yaparak haklı kılınır.

Toplumsal inşacılık teorisi: Toplumsal inşacılık, fenomenolojik düşüncelerden etkilenen **Peter L. Berger** ve **Thomas Luckmann** tarafından geliştirilen bir teoridir.

Frankfurt Okulu'nun önemli üyeleri: Friedrich Pollock, Leo Löwenthad, Thedor W. Adorno, Max Horkheimer, Herbert Marcuse, Franz Neumann, Eric Fromm ve Jurgen Habermas.

Frankfurt Okulu Dönemleri: "Frankfurt Okulu" adlı kitabı ele almış olan **Bottomore**, okul tarihinin dört ayrı dönem halinde ele alınabileceğini ifade eder.

- İlk dönem 1923 ve 1933 yılları arasında kapsar.
- İkinci dönem Nazi Almanyası'ndan kaçan Enstitü üyelerinin Kuzey Amerika'daki 1933-1950 arasındaki sürgün dönemidir.
- Üçüncü dönem 1950-1970 yıllarını kapsar.
- 1970'lerden sonra Enstitünün etkisinin azalmaya başladığı dördüncü ve son dönemden söz edilebilir.

Habermas'ın bütün çalışmaları insan etkinliğinin iki ayrı bileşeni arasında yaptığı analitik bir ayrıma dayanır. **İş veya emek (amaçsal-akılcı eylem) ve Sosyal veya sembolik etkileşim (iletişimsel eylem)**'dir.

Hem Amerika'da hem de Avrupa'nın büyük kısmında Frankfurt okulunun etkisinin yayılmaya başladığı dönem: Frankfurt Okulu'nun etkisinin yayılmaya başladığı dönemdir, Frankfurt Okulu'nun üçüncü dönemidir.

M. Horkheimer'in felsefesi modern pozitivizmin ve ampirizmin eleştirilerine dayanmaktadır. Onun pozitivizm eleştirisi üç noktada yoğunlaşmaktadır.

1. Pozitivizm, insan varlığına mekanik bir belirlenimcilik/determinizm şeması içerisinde yaklaşır. Pozitivizm, dünyayı yalnızca deneyde dolaysız olarak verilen biçimiyle algılar.
2. Olgu ve değer arasında mutlak bir ayrım koyarak bilgiyi insan isteminden ayırır.

Adorno ile Horkheimer'in birlikte yazdıkları kitabın adı Aydınlanmanın Diyalektiği'dir. (1944)

Sosyolojide ikili açmazlar: Fail/yapı, özne/nesne, öznellik/nesnellik sosyolojide ikili açmazlar olarak nitelendirilen kavramlardandır.

Kültür endüstrisi başlıca iki sürece dayanır: Birincisi, kültür ürünlerinin standartlaşması ve dağıtım tekniklerinin rasyonelleşmesi sürecidir. **İkincisi,** doğrudan reklamla ilgili olan süreçtir. Tüketicinin değişim değerine göre düzenlenmesinde reklam özel bir yere sahiptir.

Adorno ve Kültür endüstrisi: Kültür endüstrisi, yüksek kültür ve alt kültür arasındaki farkı açarak toplumu kutuplaştırır düşüncesi Adorno'ya ait değildir. Adorno, binlerce yıl boyunca birbirinden ayrılmış yüksek kültür ve düşük kültür alanlarının birleştirmeye zorlandığını düşünmüştür.

Lévi Strauss çalışmalarında özellikle aşiret topluluklarındaki akrabalık ve mitolojilerin çalışması ile ilgilenmiştir.

Lévi Strauss tüm kültürlerdeki gündelik faaliyetlerin ve geleneklerin temelinde belirli evrensel kurallar yarattığını düşünür. Lévi Strauss'a göre kültürel etkinliklerimiz dil yapılarında olduğu gibi doğa-kültür, cennet-dünya gibi karşıtların sembolik uzlaşısı temelinde oluşmaktadır.

Lévi Strauss ana terim olarak işareti ele alır ve yapısalcı kavramları antropolojik verilere dönüştürür.

Yapısalcı Marksizmin öncüsü Louis Althusser'dir.

Bilginin kaynağını ve nasıl bilebildiğimizi araştıran felsefe kolu epistemolojidir. Yunancada bilgi anlamına gelen episteme kavramından gelmektedir.

Psikoanalizin kurucusu Sigmund Freud'dur.

Sausure'e göre dilin yapısının en önemli unsuru göstergelerdir.

Semiyolojinin konusunu oluşturan anlamlama dizgeleri el, kol, baş hareketleri, ezgili sesler, nesneler, törenler, protokoller ve gösterilerdir.

